

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
IGAZSÁGÜGYI ÉS RENDÉSZETI MINISZTERE

Hiv.sz.: K/5068

Ikt.sz.: IRM/CKFO/441 - -/2008
(Kérjük, válasz esetén szíveskedjen erre a számra hivatkozni.)

Ügyiratszám: 441

GODÓ LAJOS ÚRNAK,
országgyűlési képviselő

Országgyűlési Hivatala

Országgyűlési Hivatala

Irományszám:

K/5068/1

Budapest
Kossuth tér 1-3.
1055

Érkezett: 2008 MARCH 11.

Tisztelt Képviselő Úr!

Az Országgyűlés Hárszabály 91. §-ának (2) bekezdése alapján, a „Hogyan lehetne hatékonyan fellépni az illegális kölcsönadó, hitelezői mafia ellen?” címen, K/5068. szám alatt, az igazságügyi és rendészeti miniszterhez címzett írásbeli kérdésére válaszolva, a következőkről tájékoztatom.

Egyetértek a Képviselő Úr kérdésében felvetettek mögött meghúzódó aggodalommal, valamint azzal, hogy a terjedőben lévő nem kívánatos, a hátrányos társadalmi helyzetben lévők helyzetével visszaélő, magas kamatozásra adott, nem jogszerű pénzkölcsön nyújtása kiemelt kormányzati és osztársadalmi figyelmet érdemel.

Képviselő Úr kérdése kapcsán ismételten áttekintettem a vonatkozó jogi szabályozást, illetve a nyomozó hatóságok jogszabály által biztosított lehetőségeit.

1) A sértett közreműködése nélküli lehetőségek, illetve ezeknek a rendelkezésre álló tapasztalatok alapján valószínűsíthető eredményességének elemzése előtt, az összefüggések alapján röviden jelezni kell **a polgári jogi fellépés lehetőségeit.**

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 232. §-a alapján a magánszemélyek egymás közötti szerződéses viszonyában kamat csak kikötés esetén jár. A kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal, de a szerződéskötés szabadságának elve alapján a kamat mértékében a felek megállapodhatnak. *A felek által túlzott mértékben megállapított kamatot a bíróság mérsékelheti.*

A Ptk. 202. §-a megállapítja *az uzsorás szerződés tartalmát, és jogkövetkezményét.* Ha a szerződő fél a szerződés megkötésekor a másik fél helyzetének kihasználásával feltűnően aránytalan előnyt köt ki, a szerződés semmis.

A Ptk. 234. §-ának (1) bekezdése szerint a semmis szerződés érvénytelenségére bárki, határidő nélkül hivatkozhat. Ezzel kapcsolatban azonban szükséges jelezni, hogy a kialakult joggyakorlat a semmis szerződéssel kapcsolatos perindítási lehetőséget szűkebben értelmezi. Eszerint azt csak jogi érdekeltiség, vagy perindítási jogosultságot kifejezetten biztosító jogszabályi felhatalmazás alapozhatja meg.

Levelem: 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4., Postafiók cím: 1363 Budapest, Pf.: 54
Telefon: +36 (1) 441-3003, Fax: +36 (1) 441-3702, Honlap: <http://www.irm.gov.hu>

A polgári, illetve a polgári peres eljárás szabályai tehát biztosítják a polgári jogi igényérvényesítés lehetőségét. A polgári jogi fellépésre (a szerződés semmisségére vagy a túlzott mértékű kamat mérséklésére) azonban csak akkor van lehetősége a bíróságnak, ha a sérelmet szenvedett fél keresettel fordul a bírósághoz.

A polgári jogi viszonyokba, a lehetséges igényérvényesítésbe a rendőrség, illetve közigazgatási szervek nem avatkozhatnak be.

2) Ugyancsak az összefüggések alapján, illetve a büntetőjogi keretrendelkezések értelmezése érdekében jelezni kell, hogy a jogosulatlan pénzügyi tevékenység elleni közigazgatási úton történő fellépés lehetősége a magyar jogban szintén szabályozott és az utóbbi időben az ezzel kapcsolatos szabályok szigorítására is sor került. Ennek alapja elsősorban a *hitelintézeti törvény*¹ (a továbbiakban: Hpt.), mely megállapítja a pénzügyi szolgáltatások körét, ideértve az üzletszerű pénzkölcsön nyújtásának fogalmát is. A törvényben meghatározott tevékenység csak a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: Felügyelet) engedélyével, a törvényben meghatározott formában és feltételek mellett folytatható jogszerűen.

Az engedély nélküli tevékenység elleni, közigazgatási úton történő fellépés lehetőségei adottak, mivel a Felügyeletről szóló törvényi rendelkezések² erre vonatkozó újraszabályozása a Felügyelet feladatai között is kiemelte az engedély és a bejelentés nélküli tevékenység ellenőrzését, illetve ez esetben az ún. piacfelügyeleti eljárás lefolytatását.

A szabályozás biztosítja azt is, hogy *a felügyeleti ellenőrzési eljárás* adott esetben az érintett személyek erre vonatkozó indítványa hiányában, *hivatalból lefolytatható eljárás*. A szabályozás rögzíti az engedély nélküli tevékenység ellenőrzése során a Felügyelet széles eszköztárát, az engedély nélküli tevékenység megállapítása esetén tehető közigazgatási intézkedéseket (tevékenységtől eltiltás, pénzbírság stb.), valamint a Felügyelet büntetőeljárás kezdeményezési jogát.

A Felügyelet vizsgálati és intézkedési lehetőségeinek jogszabályi megléte mellett is azonban ez esetben is utalni kell, arra *hogy a tényállás megfelelő feltárása és a bizonyítás már olyan mértékben igényli az érintettek közreműködését, tanúvallomását, hogy a Képviselő Úr által is jelzett okok miatti ettől való elzárkózás esetén a felügyeleti eljárás megfelelő megalapozhatósága jelentősen csökken. Tény az is, hogy az eljárás hivatalból történő megindítása is olyan meglehetősen konkrét adatokat igényel, mely az adott esetekben nem feltétlenül áll a hatóság rendelkezésére.*

A közigazgatási eljárással kapcsolatban is utalni kell arra, hogy a pénzügyi tevékenységre vonatkozó szabályozás alapján több olyan szükségszerű fogalmi eleme van a szabályozás alá tartozó pénzkölcsön nyújtásnak, melyek adott esetben kizárhatják az engedély nélküli tevékenység megalapozhatóságát (pl. egyedi kölcsönügyletek, kereskedelmi jellegű hitelezés, halasztott fizetés vagy előleg, ingatlan-

¹ a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény

² a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXXXV. törvény

ügyletek stb.). Az adott cselekmények megítélésakor ezen tényezők sem hagyhatóak figyelmen kívül.

A Felügyelet eljárási lehetőségének fokozott figyelembe vétele mellett annak a lehetőségekhez képest történő hatékonyabbá tétele és a feljelentés Felügyelet részéről történő megtétele ugyanakkor az esetek egy részében hozzájárulhatna a nyomozó szervek sértettek közreműködése nélküli fellépésének megalapozásához.

3) Büntető anyagi jogi kérdések:

A korábban ismertetett uzorakölcsönzést, részben annak jellegére is figyelemmel, részben összhangban a Legfőbb Ügyészség álláspontjával a Büntető Törvénykönyv¹ (a továbbiakban: Btk.) nem minősíti bűncselekménynek. A Legfőbb Ügyészség egyik álláspontja szerint „A kamat ellenében történő pénzkölcsön nyújtása – akár uzorakamat mellett – önmagában nem valósít meg bűncselekményt, és annak megállapításához az sem elegendő, ha kamat felszámításán túl a tevékenység ismétlődő vagy akár a rendszeresség ismérveit is magában hordozza.”

A Képviselő Úr által felvázolt magatartás, amennyiben a pénzkölcsönzést engedély nélkül üzletszerűen végzik, a Btk. 298/D. §-ába ütköző jogosulatlan pénzügyi tevékenység tényállásába ütköző bűncselekmény. A Btk. 298/D. § büntetőjogi keretrendelkezés, amelyet a már jelzettek szerint a pénzügyi szabályozás rendelkezései töltenek ki tartalommal.

A tényállással kapcsolatban jelezni kell azt is, hogy bár a bírósági gyakorlat az üzletszerűség megítélésakor a Btk. meghatározásából indult ki (BH2001. 265, BH2002. 423), ismert olyan jogi álláspont is miszerint a Hpt. fogalom-meghatározását kellene alapul venni².

A védett jogtárgy a tevékenység engedélyezése, vagyis az állami felügyelet alá vont pénzügyi ágazat alá tartozó tevékenységek törvényes rendje, kiszámíthatósága, megbízhatósága és a visszaélések lehetséges kiküszöbölése.

Álláspontom szerint a tényállás megfelelő, változtatási igény a pénzügyi ágazati tevékenységek bővüléséből eredően és e tevékenységeknek a tényállás keretei közé illesztésén kívül nem merült fel. A bűncselekmény büntettnek minősül, a büntetési tétel pedig kellő súlyú és visszatartó erejű büntetés kiszabását teszi lehetővé.

Az adott bűncselekményt jellemzően kísérő bűncselekmények, melyek elkövetésük esetén halmazatban állapítandók meg a jogosulatlan pénzügyi tevékenység bűncselekményével a testi sértés, a kényszerítés, a személyi szabadság megsértése, a magánlaksértés (ez utóbbi magánindítványra üldözendő), az önbíráskodás, a magánokirat-hamisítás, a pénzmosás, a zsarolás.

¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

² A Hpt. 2. számú melléklet III. Egyéb meghatározások 22. pontja szerint üzletszerű tevékenység; az ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett - előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére irányuló - rendszeresen folytatott gazdasági tevékenység.

4) Eljárási kérdések:

A Képviselő Úr kérdésében felvetett, a sértett eljárási szerepének csökkentésére vonatkozó kérdés megítélésére leginkább az eljárási kérdések vizsgálata jelenthet kiindulópontot. *Az egyes esetekben az eljárás megindítása lehetséges a sértett kifejezett kezdeményezése hiányában is.* Ugyanakkor az eljárások eredményessége, a bizonyítási eljárás sikeressége szempontjából az érintettek közreműködése – ritka kivételektől eltekintve – nem mellőzhető. A bizonyítás és a tanúvédelmi szabályok keretén belül azonban számos olyan lehetőség adott, melyek hatékonyabb kihasználása, a sértett és a tanú védelmét és kíméletét szolgálhatja.

Kiemelendő, hogy *a jogosulatlan pénzügyi tevékenység bűncselekménye közvérdra üldözendő* (a vádat az ügyész képviseli), és a büntetőeljárásról szóló törvény¹ (a továbbiakban: Be.) *nem követeli meg a sértett nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy kéri-e az elkövető megbüntetését* (magánindítvány).

A nyomozás lefolytatására a rendőrségnek mint nyomozó hatóságnak van hatásköre. A jogosulatlan pénzügyi tevékenység esetén *a védett jogtárgy jellegére figyelemmel* (elvonat jogi kategória, a pénzügyi tevékenységbe vetett bizalom és annak törvényes rendje) *konkrét sértettől nem beszélhetünk.* A pénzkölcsön-szerződés adósa, eljárásjogi helyzetét tekintve *tanúként vesz részt a büntetőeljárásban,* tekintettel arra, hogy a bizonyítandó tényekről, körülményekről tudomással bíró természetes személy.

A Be. 170. §-ának (1) bekezdése szerint *a nyomozás az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak hivatali hatáskörében, valamint a nyomozó hatóság tagjának hivatali minőségében tudomására jutott adatok alapján vagy feljelentésre indulhat meg.* A Be. 6. §-ának (1) bekezdése az alapelvek között kimondja, hogy *a bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy az e törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa.*

A nyomozás tehát nemcsak feljelentés alapján, hanem hivatalból is megindítható, mi több, ha – mint az országgyűlési képviselő úr leveléből kiderül – a nyomozó hatóságnak tudomása van a cselekményekről, akkor köteles hivatalból megindítani az eljárást.

A nyomozás elrendelése nélkül indul meg a nyomozás, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a bizonyítási eszközök biztosítására, az elkövetéssel gyanúsítható személy kilétének megállapítása, elrejtőzésének, a bűncselekmény befejezésének vagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett vagy késedelmet nem tűrő más okból nyomozási cselekményt végez [Be. 170. § (4) bek.], mint pl. házkutatás lefolytatása.

A büntetőeljárás megindításnak a jogállamiságból eredően természetsszerűleg vannak korlátai².

¹ a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

² A Be. 6. § (2) bekezdése kimondja: büntetőeljárás csak bűncselekmény gyanúja alapján, és csak az ellen indítható, akit bűncselekmény megalapozott gyanúja terhel.

A bizonyítás körében a bizonyítási teherre vonatkozó alapelv szerint pedig *a vád bizonyítása a vádlót terheli, s a kétséget kizáróan nem bizonyított tény a terhelt terhére nem értékelhető. A bizonyítás során a tényállás és a felelősség megállapítása, vagyis az anyagi jogi és eljárásjogi törvények alkalmazása szempontjából releváns tényekre vesz fel bizonyítást a nyomozó hatóság, ügyész, illetve a bíróság. Tehát a nyomozó hatóságnak akkor van lehetősége meggyanúsítani konkrét személyt, ha megfelelő bizonyítékok támasztják alá a bűncselekmény elkövetésének gyanúját.*

Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést, akár ismeretlen tettes ellen is, de azokat a tényeket és körülményeket meg kell jelölnie (természetesen nem feltétlenül jogi szabattossággal, hanem a mindennapi élet szóhasználatával), amelyek megalapozzák azt, hogy bűncselekményt követtek el. Ha pusztán általánosságokat tartalmaz a feljelentés és semmilyen konkrétumot nem jelöl meg, továbbá a feljelentés kiegészítése sem vezet eredményre [Be. 172. § (2)], a feljelentés elutasítására kerül sor, mivel ez esetben alappal nem lehet arra következtetni, hogy bűncselekmény történt.

A nyomozó hatóságoknak lehetőségük van arra, hogy operatív szakban, a külön törvényben meghatározottak szerint a bűncselekmények felderítése érdekében különleges eszközöket (titkos adatszerzés) alkalmazzanak. A Rendőrségről szóló törvény értelmében a Rendőrség bűncselekmény elkövetésének megelőzésére, felderítésére, megszakítására, az elkövető kilétének megállapítására, elfogására, körözött személy felkutatására, tartózkodási helyének megállapítására, bizonyítékok megszerzésére, valamint a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak, az igazságszolgáltatással együttműködő személyek védelme érdekében - törvény keretei között - titokban információt gyűjthet.

Ha pl. a jogosulatlan pénzügyi tevékenységhez zsarolás is kapcsolódik, és az elkövetők a bűncselekmények szervezett elkövetésében megállapodtak és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérelték, a bünszövetségben elkövetésre figyelemmel még bírói engedélyhez kötött - a nyomozás elrendeléséig - titkos információgyűjtésre, illetve - a nyomozás elrendelését követően - titkos adatszerzésre is sor kerülhet. A jogosulatlan pénzügyi tevékenység folytatása bizonyos szervezettséget a cselekmény jellegéből következően általában feltételez, pénzforrás biztosítása, az ügyletek megkötése, nyilvántartás vezetése az adósokról, a tartozások behajtása stb.

5) A bizonyítási és tanúvédelmi kérdések:

Mint azt már az előzőekben is jeleztem, *a hatályos szabályozás több eleme szolgálja a sértett, a tanú védelmét.*

Elvileg elképzelhető, hogy egyéb bizonyítási eszközök megalapozzák a bűncselekmény elkövetésnek és elkövetőjének megállapítását, mint pl. az okirati bizonyíték, a közvetett tanú (hallomásból ismeri az ügyet) vallomása, a terhelt beismerő vallomása. *A tanúvallomás a közvetlenség elvéből eredő jelentős szerepét tekintve, kivéve, ha az egyéb bizonyítékok zárt logikai rendszert képezve megalapozzák a bizo-*

¹ a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 63. § (1) bekezdése

nyitani kívánt tényeket, a bizonyítási eljárás sikeressége szempontjából nem mellőzhető. Az adósok érdeke is, hogy a jogellenes tevékenységet folytató, gyakorta a követeléseket meg nem engedett eszközökkel behajtó kölcsönadók tevékenységüket ne folytathassák büntetlenül.

A követelés behajtásához kapcsolódó, konkrét személy jogait sértő cselekménynek az adós már sértettje lesz. A büntetőeljárásban a sértett is tanúvallomást tesz, kivéve, ha annak akadálya áll fenn, vagy mentességére hivatkozva a tanúvallomást megtagadhatja.

A Be. hatályos rendszere már megfelelő rendelkezéseket tartalmaz a sértett tanú, illetve a tanú védelme és kímélete érdekében, így például a tanú adatainak zártan kezelése jogintézménye által [Be. 96. §], a tárgyalás nyilvánosságának kizárása [Be. 237. § (3) bek. c) pont] révén. A bíróság eltávolíthatja a tárgyalásról a rendzavaró magatartást tanúsító terheltet, annak érdekében, hogy a tanú félelem nélkül tehesse meg vallomását [Be. 245. § (2) bek. és 247. §], adott esetben a szembesítést mellőzi a bíróság, nyomozó hatóság [Be. 124. § (2) bek.] A tanú érdekében segítőként ügyvéd járhat el [Be. 80. §], aki a tanú kihallgatásánál jelen lehet, és felvilágosítást adhat a tanúnak jogairól [Be. 85. § (4) bek.].

E körbe tartozik a különösen védett tanú intézménye, de ez az ügy természetéből eredően - mivel az adós ismert az elkövető számára - nem jön számításba [Be. 97. §].

Azt, hogy a tanú megfélemlítettség nélkül tehesse vallomást, egyéb eljárásjogi eszközök is szolgálják, így pl. lehetőség van arra, hogy a tanú írásban tegye meg vallomását, igaz a közvetlenség elvéből következően utóbb sor kerülhet tanúkenti meghallgatására [Be. 85. § (5) bek.]. Lehetőség van arra is, hogy a tanács elnöke a tanú védelme érdekében a tanúnak zártcélú távközlő hálózat útján történő kihallgatását rendelje el [Be. 244/A. § (1) és (2) bek.]. Ennek technikai feltételei azonban országosan még nem biztosítottak.

A tanúvédelemnek másrészt vannak olyan intézményei, amelyek nem képezik részét a büntetőeljárás jogának. A Be. 98. § (1) bekezdése kimondja, hogy különösen indokolt esetben az eljárást folytató bíróság tanácsának elnöke, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság kezdeményezheti, hogy valamely, az eljárásban részt vevő személy¹ a külön jogszabályban meghatározott védelemben részesüljön.

Kormányrendelet² szabályozza a tanú személyi, azaz fizikai védelmének módját. A kormányrendelet 12. § (1) bekezdése szerint a személyi védelem az érintett élete, testi épsége, személyes szabadsága elleni jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása, megszakítása érdekében a magánlakásnak vagy egyéb tartózkodási helyének védelmére, közlekedési útvonalának, illetve a büntetőeljárás és más hatósági cselekményeken való biztonságos részvételének biztosítására terjed ki. A (2)

¹ így a terhelt, a védő, a sértett, az egyéb érdekelt, a sértett és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a tanú, a szakértő, a szaktanácsadó, a tolmács, a hatósági tanú, illetve a felsoroltak valamelyikére tekintettel más személy.

² a büntetőeljárásban résztvevők, valamint az eljárást folytató hatóság tagjai személyi védelme elrendelésének feltételcíról és végrehajtásának szabályairól szóló 34/1999. (II. 26.) Korm. rendelet

bekezdés példalozó felsorolását adja a személyi védelem módjainak¹. Itt kell említeni továbbá, a büntetőeljárásban részt vevők, az igazságszolgáltatást segítők Védelmi Programjáról szóló törvény² adta védelmi eszközöket, aminek keretében akár teljesen új személyazonosságot is kaphat a védett személy.

6) Egyéb, a leginkább érintettek rendelkezésére álló, jogi segítségnyújtási lehetőségek.

A sérelmet szenvedettek eljárási, jogi helyzetének érdekében már rendelkezésre álló nem kifejezetten büntetőjogi, büntetőeljárási intézkedések közül szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a szociálisan rászorulóknak a peren kívüli jogi segítségnyújtás keretében szakszerű jogi tanácsadást, illetve okiratszerkesztést kérhetnek jogaik megismeréséhez, érvényesítéséhez, jogvitáik megoldásához. A jogi segítségnyújtásról szóló törvényben³ foglaltak alapján *az Igazságügyi Hivatal szervezetében működő – a lakóhely szerint illetékes – Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*tól.

E kérdés fontosságát jelezheti az is, hogy a kölcsönre rászoruló állampolgárok gyakran olyan iratokat írnak alá, amelyekkel később nyilvánvalóan visszaélhetnek a kölcsönadó személyek. Sok esetben kölcsönszerződés helyett adásvételi szerződés megkötésére kerül sor, illetve sok esetben írott szerződés nem is készül. Ilyen esetekben az iratokkal ellentétes vallomások, illetve ellentétes vallomások valóságtartalmának bizonyítása is már igen nehéz feladat.

A jogi segítségnyújtás keretében nyújtott támogatás *rászorultsági kategóriákhoz* igazodik. Több esetben a jogi szolgáltatás díját az állam viseli, vagyis *ingyenes*, más esetekben a szolgáltatás díját az állam legfeljebb 1 éves időtartamra *megelőlegeti*.

A Jogi Segítségnyújtó Szolgálatól *2008. január 1-jétől* a rászorultak már nem csak peren kívüli tanácsadást, okiratszerkesztést kérhetnek, hanem ettől az időponttól *a Szolgálat biztosítja számukra – mind polgári, mind büntetőeljárásban – a perbeli képviselőt ellátó pártfogó ügyvédet is*, a pártfogó ügyvédi képviselő ellátása pedig a jogi segítőkre hárul. Itt is több esetben a pártfogó ügyvéd díját – ha a bíróság a perben annak viselésére nem kötelezte az ellenérdekű felet – az ügyfél helyett az állam viseli, illetve más esetekben a pártfogó ügyvéd díját az állam legfeljebb 1 éves időtartamra megelőlegeti.

7) Egyéb intézkedési lehetőségek:

A Képviselő Úr által felvetett kérdéssel kapcsolatban, túl a sértett közreműködését csökkentő lehetőségek vizsgálatán, jelezni kell, hogy a hátrányos helyzetben élők rászorultsági helyzetét kihasználó, illegális pénzkölcsönzési tevékenység elleni

¹ így pl.: rendszeres járőrszolgálattal, technikai eszközzel, folyamatos hírvisszeköttetés megteremtésével, védőruházat biztosításával, őrszemélyzettel, illetve - ha a személyi védelem más módja eredményre nem vezet - őrszemélyzettel biztosított. a személyi védelem elrendelésére vagy ellátására jogosult rendvédelmi szerv kezelésében lévő helyen látható el.

² a 2001. évi LXXXV. törvény

³ a 2003. évi LXXX. törvény

fellepés, a *jelenség mélyebb társadalmi okai alapján számos más, a büntetőjogon, büntetőeljáráson, az igazságügyi és rendészeti miniszter hatáskörén túlmutató intézkedést, széleskörű összefogást, a civil szervezetek minél hatékonyabb részvételét is igényli.*

Tekintettel arra, hogy a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája is fontos kérdésként kezeli az uzsorakölcsön okainak feltárását és a megelőzés módszereinek szélesebb alapokra helyezését, utalok arra, hogy *a rendőrségi szakemberek által ezzel kapcsolatban eddig kidolgozott jelentés nagy jelentőséget tulajdonít többek között:*

- a magánszemélyek által folytatott uzsorás tevékenység ellenőrzés alá vonásához a tevékenységből származó illegális jövedelem feltárásához kapcsolódóan, az APEH által végzett vagyonosodási vizsgálatnak, illetve az adóigazgatási eljárás keretében végzett adóellenőrzéseknek;

- a települési önkormányzatok nagyobb szerepvállalásának a kölcsönökkel foglalkozók felderítésében, hogy a tudomásukra jutott ilyen jellegű adatokat mielőbb jelezzék az illetékes hatóságoknak;

- a jogsértések visszaszorítása érdekében a bűnmegelőző tevékenységben, az állampolgárok felvilágosításának.

Itt említem meg, hogy *a főkapitányságok többsége kötött már a kisebbségi önkormányzatokkal együttműködési megállapodást, mely szintén alkalmas lehet a felvilágosítás hatékonyabbá tételéhez.*

A szociális gondozói hálózat bevonásával is tovább erősíthető a prevenció tevékenység. A szociális gondozói hálózat is elsősorban a felvilágosítás terén segítheti a rendőrség munkáját. Tevékeny szerepvállalásukkal „kitörési esélyt” biztosíthatnak az áldozatok számára az állandó körforgásszerű kölcsönökből.

Természetesen számos más¹ eszköz további fejlesztése is jelentős szerepet játszhat a Képviselő Úr által jelzett helyzet alapjául szolgáló jelenségek csökkentéséhez. (Ilyenek lehetnek többek között: az adósságkezelési szolgáltatás, a lakásfenntartási támogatás és az egyéb támogatási formák, így különösen az ún. szociális kölcsön, a szociális igazgatásról szóló törvényben szabályozott átmeneti segély stb.).

Fentiekén túl utalok arra, hogy a Kormány a közfeladatok felülvizsgálatával kapcsolatos további feladatokról szóló kormányhatározatában² is több olyan feladatot határozott meg, melyek hozzájárulhatnak a jelzett negatív jelenségek kezeléséhez. Ilyen lehet többek között a lakhatás támogatásával összefüggő eszközök összehangolására vonatkozó koncepció kialakítása, vagy a szociális jövedelmek, pénzbeli ellatá-

¹ pl. az ingatlanokkal, bérlakásokkal kapcsolatban feltárt visszaélések megakadályozásához, az úgynevezett lakásmaffia-tevékenység visszaszorításához szükséges további kormányzati intézkedésekről szóló országgyűlési határozatban megjelölt feladatok teljesítéséről szóló, az Országgyűléshez benyújtott beszámolóban említett egyes eszközök.

² a Kormány 2233/2007. (XII. 12.) Korm. határozata

soknak a pénzügyi intézményrendszeren keresztül történő folyósítása bevezetésére vonatkozó hatástanulmányok előkészítése is.

Összegzés, intézkedések:

A jogosulatlan pénzügyi tevékenységet folytatók elleni hatékonyabb fellépés érdekében jelenleg is számos olyan eszköz áll rendelkezésre, mely csökkentheti a sértettek közreműködését, ugyanakkor a polgári jogi igényérvényesítés esetén a sértettek kezdeményezése elengedhetetlen.

A büntetőeljárás keretében több esetben, ha a büntetőeljárás, a nyomozás megindítására megfelelő információk állnak rendelkezésre, mód van a büntetőeljárás sértettek indítványának hiányában történő megindítására is, ugyanakkor ehhez elengedhetetlen a megfelelő információkkal rendelkező egyéb szervek (pl.: más hatóságok, önkormányzatok, civil szervezetek) hatékonyabb közreműködése.

A megfelelő bizonyítás érdekében a sértettek tanúként történő együttműködése nem mellőzhető. A rendőrségnek akkor van reális lehetősége az eredményes nyomozás lefolytatására, ha az érintettek együttműködése biztosítható. Ezzel kapcsolatban külön is vizsgálandó és erősítendő a bizonyítási eljárásban, a tanúvédelemben rendelkezésre álló eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségek megfelelő alkalmazása.

A magas kamatozású, a kölcsönt felvevő személyek helyzetével való visszaéléssel nyújtott kölcsönökkel kapcsolatos problémák csökkentése számos, a büntető anyagi és eljárási kérdéseken túlmutató hatékony intézkedést, az érintett szervek és a civil szervezetek fokozott együttműködését igényli.

A rendvédelmi szervek felügyeletét gyakorló miniszter konkrét ügyben a nyomozás elrendelésére, lefolytatására utasítási joggal nem rendelkezik.

A kifejtettekkel összhangban ugyanakkor, a rendelkezéseimre álló lehetőségek keretei között, Képviselő Úr felvetése alapján felhívom az országos rendőrfőkapitány úr figyelmét

- arra, hogy a Rendőrség mindenkor kellő hatékonysággal lépjenek fel a jogosulatlan pénzügyi tevékenység bűncselekményének megelőzése, visszaszorítása érdekében;

- a jogosulatlan pénzügyi tevékenység, illetve más kapcsolódó bűncselekmények tekintetében a nyomozati cselekmények, a felderítés hatékonyságának fokozására, a szükséges eljárási cselekmények hivatalból történő megindítására, figyelemmel a Be. 6. § (1) bekezdésében és a 170. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra is, valamint

- a hivatalból indítható eljárások növelése érdekében, a büntetőeljárások megindításának megalapozásához megfelelő információval rendelkező kormányzati, önkormányzati és civil szervezetekkel történő együttműködés hatékonyságának további növelésére.

Figyelemmel arra, hogy a magas kamatozású kölcsönökkel történő visszaélések és az ezekhez kapcsolódó negatív társadalmi jelenségek elleni hatékonyabb fellépés

pés több szakterület összehangolt vizsgálatát és az ezek alapján megtehető intézkedések mérlegelését igényli, ezért *szakértői bizottság felállítását is kezdeményezem. A szakértői bizottságban való részvételre felkérem a Pénzügyminisztériumot, az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériumot, a Szociális és Munkaügyi Minisztériumot, az Országos Rendőr-főkapitányságot, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét, a Magyar Bankszövetséget.*

A szakértői bizottság keretében megvizsgálásra javaslom többek között:

- a közfeladatok felülvizsgálatával kapcsolatos további feladatokról szóló kormányhatározatban meghatározott feladatok végrehajtásának állását, az eddigi előkészítés alapján felmerült javaslatokat,
- a jogalkalmazás során felmerült, a hatékonyabb fellépést akadályozó tényezőket,
- a hatáskörrel rendelkező szervek esetében a hivatalból történő eljárás, hatósági ellenőrzés további növelésének lehetőségét és feltételeit,
- az eljáró hatóságok eszközrendszerét,
- a jogalkalmazás során feltárt hiányosságok alapján a hatályos jogi szabályozás változtatásának szükségességét,
- az érintett szervezetek együttműködése ösztönzésének lehetőségeit.

Kérem Képviselő Urat az írásbeli kérdésre adott válaszára elfogadására és a kérdést érintő problémák feltárásában, az azok megoldására vonatkozó javaslatok kidolgozásában történő a további együttműködésre.

Budapest, 2008. március „11.”

Üdvözlettel:

Dr. Braskovics Tibor